

MUZEUL NAȚIONAL DE ETNOGRAFIE ȘI ISTORIE NATURALĂ DIN CHIȘINĂU – DEȚINĂTOR AL UNOR COLECȚII UNICE ÎN EUROPA

Victoria CARA, Dan NICOLAE¹

ABSTRACT: This article describes The National Museum of Ethnography and Natural History from Chișinău. The museum houses various animal and plant species typical for natural ecosystems of forests, steppes, and wetlands. Among rare and extinct plant and animal species displayed are: lynx, eurasian otter, wildcat, griffon or black vultures, black and wood grouses, bustard, short and longeared owls, european white pelican, european pond turtle, sturgeon, or water chestnut. Also, among the most valuable exhibits displayed is the unique skeleton of gigantic dinothere (*Deinotherium gigantissimus*), which lived during the Pliocene Era in wetland ecosystems. Researchers of the museum discovered this skeleton in 1966. The whole skeleton is natural with only the skull made of papier-maché - original skull exhibited apart in the same room. Another valuable exhibit is the skeleton of a cave bear found in 1963 in a Pleistocene cave deposit. The cave bear is considered to be the size of the Alaska's bears, and could have a length of more than 3 meters and weight up to 800 kg. Extinction of this specie of bear have been a gradual process completed in the last Glacial Era.

Situat pe strada Vasile Alecsandri la numărul 92, Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală din Chișinău este, cu siguranță, unul din punctele de interes ale acestui oraș. Muzeul a fost înființat în anul 1889 și mutat, între 1903 și 1905, în actuala clădire, construită în stil pseudo-mauritan, după proiectul arhitectului V. Tiganco, inițiator al organizării muzeului fiind baronul Alexander Stuart. La 30 aprilie 1906 s-a inaugurat prima expoziție în noua clădire, iar în același an, pe teritoriul muzeului a fost organizată și prima Grădină Botanică din Basarabia, grădină ce există și astăzi, ea constituind o expoziție a florei acestor meleaguri. Muzeul devine, încă din primii ani de existență, un centru științific important al Basarabiei, cunoscut în Europa. Printre personalitățile care au contribuit la organizarea și evoluția muzeului merită menționat întâiul custode, Franz Ostermann, precum și cei ce i-au continuat lucrările în perioada interbelică: N. Frolov, M. Pocoară, N. Moroșan.

Dintre cele două secții: de etnografie (cultura materială, spirituală și arta populară) și științe ale naturii (geologie, paleontologie, zoologie, botanică și grădina botanică), vom prezenta succint pe cea de a doua, secția de științele naturii, cu câteva referiri la secția de etnografie. În secția de istorie naturală și științele naturii sunt prezentate, pe săli, etapele evoluției lumii organice, de la cele mai primitive organisme, până la ultimele etape ale

---

¹ Cîțitori și colaboratori din USA

antropogenezei, incluzând dovezi ale prezenței unor animale din aceste perioade, cum ar fi: schelet de focă (Fig. 1), craniulde rinocer de la Cimișlia (Fig. 2), vertebra cervicală de diplodoc (Fig.3), fosila de *Archaeopteryx* (Fig.4), mandibula de rinocer (Fig.5), schelet de cal cu 3 degete (Fig.6, 13 și 14), sau mandibula de bavariicum (Fig.7).

Fig. 1 – Schelet de focă

Fig. 2 – Rinocer de Cimișlia

Fig. 3 – Verterbra cervicală de diplodoc

Fig. 4 - Fosilă de *Archaeopteryx*

Fig. 5 - Mandibulă de rinocer

Fig. 6 – Schelet de cal cu 3 degete

Fig. 7 – Mandibulă de bavariicum

Fig. 8 – Mandibulă de *Deinotherium gigantissimus*

De asemenea, muzeul conține mai multe săli cu ecosistemele naturale actuale din Basarabia (exemplu -Fig. 9) sau pești din apele Prutului și Nistrului (Fig.10). Dintre speciile specifice ecosistemelor de pădure sau stepă, precum și a altor ecosisteme naturale ale Basarabiei, amintim doar: râsul, dropia, pelicanul alb, vulturul negru. Pe lângă acestea, există și o colecție de 16 dintre cele mai comune soluri ale Basarabiei, împreună cu o hartă a solurilor și rocilor din regiune.

Fig. 9 - Specii din diverse ecosisteme

Fig.10 – Specii de pești din Prut și Nistru

Valoare de unicat în colecțiile muzeului are scheletul de *Deinotherium gigantissimus* (Fig. 11 și 12), care a fost descoperit în satul Pripiceni-Răzeși, județul Rezina, în anul 1966. Restaurat și montat în spațiul muzeului în anii următori, scheletul are înălțimea de cca. 5 m și lungimea de peste 6 m și datează din perioada terțiară.

Fig.11 - *Deinotherium gigantissimus*
(dinoter gigant)

Fig.12– *Deinotherium gigantissimus*

Fig. 13 – Calul cu trei degete-hiparion

Fig. 14 – Calul cu trei degete – detaliu

Un alt exponat de valoare este scheletul de urs de peșteră (Fig. 15 și 16), găsit în 1963 în apropierea râului Prut, schelet care se consideră că ar fi, în cazul de față, al unui urs tânăr.

Fig. 15 - Urs de peșteră – craniu

Fig. 16 – Schelet de urs de peșteră

Printre colecțiile expuse în muzeu se găsesc și specii dispărute sau pe cale de dispariție (Fig. 17), precum și exemple de anomalii în lumea animală, datorate poluării sau iradiațiilor, în special în urma accidentului nuclear de la Cernobîl, din luna mai 1986 (Fig.18).

Un deosebit interes îl prezintă ierbarul de la sfârșitul secolului al 19-lea, precum și ierbarul etalon al speciilor de plante din Basarabia, alcătuit de lucrătorii și colaboratorii muzeului pe parcursul a peste 4 decenii de activitate.

Interesante sunt și tezaurile arheologice de la Cărbuna, Valea-Rusului, Frumușica, Mateuți, Mărcăuți, Sestaci, Hansca sau Dorotcaia. Din tezaurul numismatic de la Lărguța se remarcă monedele din secolul IV i.e.n., cu efițiile regelui Macedoniei - Filip al II-lea.

Din secția de etnografie, conținând cultura materială, spirituală și arta populară, pe lângă colecția impresionantă de covoare și costume naționale, amintim doar câteva exponate, precum: Revista "Arhivele Basarabiei" (Fig. 19), Biblia de la București de la 1770 (Fig.20) sau articolele despre limba română și scrierea latină de la sfârșitul anilor 80 și începutul anilor 90 (Fig. 21).

Demn de menționat este și Buletinul Științific al muzeului, editat încă din 1926, publicație care este apreciată pentru calitatea articolelor și studiilor științifice prezentate.

Fig. 19 - Revista „Arhivele Basarabiei”

Fig. 20– Biblia de la București, datând din 1770

Fig. 21 – Presa de la sfârșitul anilor 80, cu articole referitoare la scrierea latină

Prin această scurtă expunere, sperăm să trezim interesul studenților, profesorilor și cercetătorilor care, mai ales cei din zona de est a României, pot începe să cunoască acest muzeu printr-o frumoasă vizită de week-end, sau chiar de o zi la Chișinău.